

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
“Донбаський державний педагогічний університет”

Кафедра менеджменту

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“КЕРІВНИК НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ”

підготовки здобувачів рівня вищої освіти **магістр**
спеціальності **073 Менеджмент**

спеціалізації: **Управління навчальним закладом**

Слов'янськ – 2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ менеджменту Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет” (протокол № 2 від 03 листопада 2016 року).

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Бабенко О.А. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет”

Решетова І.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри менеджменту Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет”

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Омельченко С.О. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет”;

Нєсмєлова О.В. – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математики Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет”

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“1” грудня 2016 р.

протокол № 2

Перший проректор

(О.Г.Набока)

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «**Керівник навчального закладу**» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент, спеціалізації Управління навчальним закладом.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості діяльності керівника навчального закладу.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна є інтегрованою та базується на вихідних методологічних положеннях таких навчальних дисциплін як «Менеджмент організацій», «Техніка управлінської діяльності», «Управління змістом роботи», «Аудит і оцінювання управлінської діяльності».

Програма навчальної дисципліни містить один змістовий модуль.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Керівник навчального закладу» є висвітлення теоретичних засад проблеми організації діяльності керівника навчального закладу, розгляд основних аспектів діяльності керівника навчального закладу.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Керівник навчального закладу» є:

- систематизація інформації щодо теоретичних аспектів проблеми управління навчальним закладом і ролі в цьому процесі керівника НЗ;
- засвоєння понятійного апарату навчальної дисципліни: контракт керівника навчального закладу з органом управління за підпорядкуванням чи засновником навчального закладу; обов'язки керівника навчального закладу; критерії професійної компетентності керівника навчального закладу;
- формування чіткого уявлення про особливості побудови адміністративної служби НЗ, її завдання і функції, механізми й методи управління дисциплінарними відносинами; технології управління навчальним закладом, шляхи формування позитивного іміджу навчального закладу.

1.3. За результатами вивчення дисципліни здобувачі мають **знати:**

- ключові поняття, категорії управління навчальним закладом;
- умови укладання контракту керівника навчального закладу;
- організаційні засади роботи керівника НЗ;
- методи управління дисциплінарними відносинами;
- класичні й інноваційні технології управління навчальним закладом;
- критерії іміджу навчального закладу;

– критерії іміджу керівника навчального закладу.

уміти:

- приймати управлінське рішення;
- здійснювати процес управління навчальним закладом на демократичних засадах;
- розподіляти посадові обов'язки між адміністрацією НЗ;
- ефективно використовувати закони, підзаконні галузеві акти, інформаційні ресурси в управлінській діяльності;
- ефективно організувати робочий час керівника НЗ;
- виявляти здатність до управління навчальним закладом з урахуванням його рівня (ЗНЗ, ДНЗ, ПНЗ тощо).

На вивчення навчальної дисципліни відведено 54 години / 1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ.

Тема 1. Контракт керівника навчального закладу з органом управління за підпорядкуванням чи засновником (засновниками) навчального закладу.

1. Умови укладання контракту керівника навчального закладу з органом управління за підпорядкуванням чи засновником навчального закладу.
2. Права та обов'язки сторін, що укладають угоду; вимоги до керівника НЗ.
3. Умови припинення контракту.

Тема 2. Організаційні засади роботи керівника НЗ. Адміністративна служба НЗ.

1. Формування особистого трудового розпорядку керівника НЗ.
2. Адміністративна служба навчального закладу, її структура, функції й завдання.
3. Посадові обов'язки адміністрації НЗ, їх розподіл.
4. Правила внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу.
5. Роль адміністрації в організації трудового розпорядку вчителя.

Тема 3. Управління дисциплінарними відносинами

1. Заохочення працівників за успіхи в роботі. Відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України.
2. Дисциплінарні стягнення, їх види. Порядок застосування стягнень за порушення трудової дисципліни.
3. Документообіг при заохоченні та дисциплінарному стягненні.

Тема 4. Управлінське рішення керівника навчального закладу

1. Сутність та класифікація управлінських рішень.
2. Вимоги до прийняття управлінських рішень керівників НЗ.
3. Процес прийняття управлінських рішень.
4. Контроль за виконанням управлінського рішення керівника навчального закладу.

Тема 5. Технології управління навчальним закладом з урахуванням особливостей його функціонування

1. Ефективні технології управління навчальним закладом: технології колективного планування, довгострокового розвитку базової інноваційної ідеї, підтримки освітніх ініціатив та педагогічної творчості, коучинг, партисипативні технології.
2. Кадровий добір і розстановка працівників навчального закладу.
3. Ділова оцінка персоналу.

Тема 6. Імідж керівника навчального закладу

1. Складові успіху ефективного керівника.
2. Критерії оцінки іміджу керівника навчального закладу.
3. Діагностика іміджу керівника навчального закладу.

3. Рекомендована література

1. Березняк Є.С. Культура управлінської праці // Освіта України. – 2000. – № 38.
2. Бондарь В.И. Управленческая деятельность директора школы : дидактический аспект / В. И. Бондарь. -К. : Радянская школа, 1987. - 157с.
3. Григораш В.В. Управління навчальним закладом : Абетка менеджера освіти. Ч. 1. / Григораш В. В., Касьянова О.М., Мармаза О.І. та ін. – Х. : Веста, 2003. – 160 с.
4. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія. / Л.І.Даниленко – К.: Логос, 1998. – 140 с.
5. Даниленко Л.І. Оновлення змісту та організаційної структури навчання керівних кадрів в інституті підвищення кваліфікації// Директор школи. - 2000. - №18 - С.1-2.
6. Єльнікова Г. Моніторинг діяльності керівника школи / Галина Єльнікова // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2003. - 1. - С.97-102.
7. Захист трудових відносин прав освітян / Упорд. Лесковець. – Х.: Торсінг плюс, 2010. – 624 с.
8. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління у системі середньої освіти: Навчальний посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 179 с.
9. Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти: Монографія / Л.М. Карамушка – Київ: Ніка-Центр, 2000. – 332 с.
10. Кашкін Ю. Самоосвітня діяльність учителя – запорука успішної роботи школи: Матеріали до педагогічної ради // Директор школи. – 2001. - №17. – С.11.
11. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту / Н.Л. Коломінський – К.: МАУП, 1996. – 263 с.
12. Крижко В.В. Теорія і практика менеджменту в освіті : навч. посіб. / В.В. Крижко. – вид. 2-е, доопрац. – К. : Освіта України, 2005. – 256 с.
13. Луговий В. І. Управління освітою : навч. посіб. / В.І. Луговий – К.: Магістр, 1996. – 225 с.
14. Митина Л.М. Управлять или подавляют: выбор стратегии профессиональной жизнедеятельности педагога / Л.М. Митина – М.: Сентябрь, 1999. – 9 с.

15. Маслов В. И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школы / Валентин Иванович Маслов. – К., 1990. - 258 с.
16. Можейко Г. Управління учнівською та педагогічною творчістю (Педагогічна рада, з досвіду роботи) // Директор школи. – 2000. - №1.
17. Олійник В. В. Концептуальні засади підготовки педагогічних та керівних кадрів освіти України в сучасних умовах / Олійник В. В., Даниленко Л. . // Педагогічні інновації : ідеї, реалії, перспективи. – К. : Логос, 2001. - Вип. 4. - С.69-79.
18. Организация и методика проведения деловых совещаний: Учебное пособие/ Сост. А.Г.Елисеев. – К.: МАУП, 1995. – 64с.
19. Павлютенков Є.М. Професійна компетентність директора школи [Текст] // управління школою. – 2003. – № 7. – С. 2-4.
20. Пикельная В.С. Теретические основы управления (школоведческий аспект) / В.С.Пикельная – М. : Высшая школа, 1990. – 175 с.
21. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Наук.- метод. посібник / за заг. ред. Л.Даниленко. – К.: Міленіум, 2003.
22. Поташник М.М. Управление развитием школы / М.М. Поташник, В.С. Лазарева. – М.: Академия, 1995. – 191 с.
23. Поташник М.М. Управление современной школой (В вопросах и ответах): Пособие для руководителей образовательных учреждений и органов управления образованием / А.М. Моисеев, М.М. Поташник – М.: Новая школа, 1997. – 43 с.
24. Рогова Т.В. Персоналізований підхід в управлінні педагогічним колективом школи / Т.В. Рогова. – Харківський нац.пед. ун-т імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2006. – 300 с.
25. Симонов В. П. Педагогический менеджмент. Ноу-хау в образовании / В.П. Симонов // Высшее образование. – 2007. – 87 с.
26. **Смирнова М.Є. Компетентність керівника ЗНЗ як предмет практичного удосконалення та розвитку / М.Є.Смирнова. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 128 с.**
27. **Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика [Текст]: монографія / Т.М.Сорочан. – Луганськ: Знання, 2005. – 384 с.**
28. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи: вибрані твори в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1977. – Т. 4. – С. 393–628.
29. Тонконога Е. П. Проблемы повышения профессиональной квалификации руководителей школ / Е. П. Тонконога. – М. : Педагогика, 1987. – 168 с.
30. Щекин Г.В. Планирование и организация работы с персоналом: Учебное пособие. – К.: МЗУУП, 1993. – 92с.

Додаткова література

1. Бегей В.М. **Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах** - Львів: Вид-во Львів. держ. ун-ту, 1995. -196 с.
2. Березняк Є.С., Черпінський М.В. Керівництво роботою школи. — К.: Рад. шк., 1970.
3. Гуменюк В. В. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до створення користування системами інформаційного забезпечення / В.В. Гуменюк // Підготовка керівника середнього закладу освіти / за заг. ред. Л. Даниленко. - К. : Міленум, 2004. - С.177-190.
4. Деркач Г.І. ІКТ в професійній діяльності директора школи / Г.І. Деркач // Використання інформаційно-комунікаційних технологій. – Вип. 3, 2009. – С. 2-17.
5. Жерносек І.П. Удосконалення науково-методичної роботи в сучасних загальноосвітніх школах, ліцеях і гімназіях. – К., 2001.
6. Захаров М.Г. Организация труда директора школы. – М.: Просвещение, 1971.
7. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : Навчальний посібник / М.Ю. Кадемія, І.Ю. Шахіна – Вінниця: ТОВ «Планер». – 2011. – 220 с.
8. Калініна Л.М. Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Л.М. Калініна. – К. : Педагогічна думка, 2012.– 160 с.
9. Книга керівника навчально-виховного закладу: Довідниково-методичне видання / Упоряд. Б.М. Терещук, В.В.Скиба. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 688 с.
10. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управление школой. – М. 1986.
11. Масленникова П.А. Методика планирования работы школы. – М. 1986.
12. Петренко А. А. Організаційно-педагогічні засади атестації керівників загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки" / А. А. Петренко. Житомир : ЖДУ, 2007., 20 с.
13. Третьяков П.И. Практика управления современной школой. – М., 1995.

Закони

1. Конституція України. Затверджено 28 червня 1996 р. // Відомості ВРУ. –1996. – № 30.
2. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджено 17 квітня 2002 р. // Офіційний вісник України. – 03.05.2002. – № 16.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. Затверджено 25 червня 2013 р. // Урядовий кур'єр. – 29.08.2013. – № 117/155.
4. Закон України «Про освіту». Затверджено 23 травня 1991 р. // Відомості ВРУ. –1991. – № 34.

5. Закон України «Про загальну середню освіту». Затверджено 13 травня 1999 р. // Відомості ВРУ. – 1999. – № 28.

6. Закон України «Про дошкільну освіту». Затверджено 11 липня 2001 р. // Відомості ВРУ. – 2001. – № 49.

7. Закон України «Про позашкільну освіту». Затверджено 22 червня 2000 р. // Відомості ВРУ. – 2000. – № 46.

8. Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України. Затверджено 30 липня 2013 р. // Офіційний вісник України. – 06.09.2013 р. – № 66.

Інформаційні ресурси:

1. **Василевская О.В. Коучинг – кратчайший путь к успешной карьере.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chemodan.com.ua/subscribe/edu_96.html.

2. **Ломоносов И.М. Управленческая команда: статус, закономерности развития** [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://turanprofi.kz/download/75/3_1_Upravlencheskaia%20komanda%20Markin_V_N.doc.

3. **Организация личного труда руководителя школы.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000041/st009.shtml>.

4. **Основи менеджменту** - <http://library.if.ua/books/3.html>.

5. Положення про порядок наймання та звільнення керівників закладів освіти України, що є у державній власності. Затверджено 27 квітня 1993 р. № 116. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0137-93>.

6. **Уильям Онкен-младший, Дональд Уосс Топ-менеджер и его время, или Кому достанется обезьяна?** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.1artsite.ru/tm/monkey.pdf>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Основними засобами діагностики результатів навчання є:

- усні відповіді на теоретичні питання
- тести
- ситуаційні завдання.